

ZPRÁVY

51. zasedání mezinárodní konference Archaeologia Historica, 23.–26. září 2019, hrad Křivoklát

Účastníci konference při prohlídce hradu Křivoklát. Foto Katarína Válová.

Léta 2018 a 2019 byla v České republice a bývalém Československu ve znamení oslav. Nová republika vznikla v roce 1918, v roce následujícím byly založeny důležité politické, kulturní a vědecké instituce, jejichž úkolem bylo budovat kulturní identitu nového státu a obhájit jeho existenci. Mezi nimi byl v roce 1919 založen i Státní archeologický ústav, který navazoval na již stoletou tradici oboru a jenž se těšil velkému zájmu i v hranicích Rakouska-Uherska.

V časovém záběru archeologického bádání obor středověku sice nesleduje úsek příliš dlouhý, svým významem pro současnost ale předčí mnohá starší období. Proto jsme jeho formování ve 20. století věnovali i 51. konferenci Archaeologia Historica s úmyslem ohlédnout se zpět, uvědomit si, čím vším archeologie středověku prošla, jaké na ni byly kladeny požadavky a v jakých mantinelech se mohla pohybovat. Abychom mohli problém lépe strukturovat, rozdělili jsme program konference do sekcí.

Jednání zahájil prof. Jan Klápště přednáškou *Příběh archeologie středověku v Čechách: prvních sto let*. Byla zamyšlením nad úlohou archeologie a osobností, které v ní pracovaly a pracují. Zároveň se stala i jakýmsi prologem nejen k první sekci pojmenované *Od Státního archeologického ústavu československého po ústav Akademie věd České a Slovenské republiky*, ale i k následujícím třem konferenčním dnům. První sekce se pak měla věnovat historii archeologických institucí v Československu a nástupnických státech. Původně byla sice hojně obeslaná, ale bohužel část referentů se nedostavila. Přesto jsme, díky přednáškám Marcely Starcové, Igora Prohnenka a Jiřího Varhaníka, získali dobrý přehled o vzniku a působení Státního archeologického ústavu ve 20. letech 20. století v celém Československu, a tedy i na Podkarpatské Rusi, a některých aspektech jeho právních kompetencí. Určité bílé místo v historii československé

archeologie vyplnila přednáška Martina Neumanna *Štátny archeologický ústav v Turčianskom Sv. Martine v rokoch 1939–1953*, o vzniku ústavu a jeho působení na Slovensku. První jednací den byl uzavřen večerní přednáškou Susanne Grunwald na téma *International relations in medieval archaeology: Great Moravia in the Cold War*.

Druhou sekci jsme věnovali tématu *Metodologická východiska, mezioborový rozvoj, historie paradigmat, ovlivňování a ovlivnění soudobým politickým prostředím*. V ní se přihlášené přednášky dotýkaly jednak vývoje koncepcí výzkumů (raně) středověké archeologie a jednak emancipace jednotlivých specializací, jako jsou výzkum zemědělství nebo montánní archeologie. Nejvíce obleslanou sekci byla sekce třetí s názvem *Dlouhodobě zkoumané lokality a přínos jejich poznání pro bádání o středověku*. Byla zde představena plejáda lokalit od těch, jejichž výzkum již několik desetiletí zároveň formuje česko-slovenskou medievistiku, jako jsou Vyšehrad, Pražský hrad, Pohansko, přes výzkumy měst, jako jsou Brno nebo Bratislava, klášterů až po (znovu) objevené památky, jako jsou Zemplin nebo Pustý hrad na Slovensku. Čtvrtá sekce byla věnována *Významným osobnostem archeologie středověku* a představila jak známé a vůdčí osobnosti, jakou byl například Jaroslav Böhm, tak i ty méně známé. Páté téma *Významné a vlivné výstavy a další prezentační počiny, které pracovaly s lokální a národní kulturní identitou a hledáním pozice v rámci (kulturní) Evropy* zůstalo bohužel bez odezvy, a tak jeho jediným zástupcem zůstala slavnostní přednáška z prvního jednacího dne. Je to velká škoda, protože právě vliv putovní výstavy *Velká Morava* by již stál za hlubší vyhodnocení. I další výstavy a stále expozice uskutečněné jak v meziválečném období, tak v období po roce 1948 představovaly důležitý moment v tvorbě lokálních i národní kulturní identity.

Odpolední hodiny byly věnovány posterovým sekcím, které prezentovaly aktuální výzkumy a projekty. Ve druhém jednacím dni měla vernisáž výstava *Zaniklé expozitury v digitálním světě* autorského týmu Archivu Archeologického ústavu, která je nadále dostupná online na <https://exhibition.indihu.cz/view/epozitury-ARU/start>.

Konference byla čtvrtý den ukončena exkurzí do kláštera Plasy, kde aktuálně probíhal výzkum se zajímavými výsledky.

Jana Maříková-Kubková